

ระบบแม่ [กะเทย]: ศิลป์และศาสตร์การครองอำนาจนำในสังคมกะเทยไทย

วัชรวิทย์ ชี้อัตตย์¹ และวัชรพล พุทธิรักษา²

^{1,2}คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ศิลปะและศาสตร์การใช้อำนาจนำ โดยมองผ่านแนวคิดเรื่อง สังคมการเมือง (Political Society) และประชาสังคม (Civil Society) ของกริมซีในการครองอำนาจนำ “ระบบแม่” ของกะเทยอาวุโส และเปรียบเทียบ “ระบบแม่” กับระบบอุปถัมภ์ของกะเทยในสังคมไทย โดยผู้เขียนใช้วิธีวิทยาการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Approach) ซึ่งประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตำรา หนังสือ เอกสารวิชาการ บทความวิชาการ ตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กะเทยนางโชว์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลปัญหาโสเภณีกะเทยในเมืองท่องเที่ยว เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงศิลปะและศาสตร์การครองอำนาจนำของกะเทยอาวุโส และทำความเข้าใจระบบแม่ ผ่านการเปรียบเทียบกับระบบอุปถัมภ์ของกะเทยในสังคมไทย โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนบรรยายแบบเล่าเรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ระบบแม่กะเทยเป็นกระบวนการที่อยู่ภายใต้แนวคิดการครองอำนาจนำผ่านการใช้ศิลปะศาสตร์ เพื่อยึดพื้นที่ทางกายภาพและจิตใจได้อย่างแนบเนียน และระบบอุปถัมภ์มีความหมายและกลไกการทำงานคล้ายกับระบบแม่กะเทย เพียงแตกต่างกันในบริบทของคำเรียกเท่านั้น

คำสำคัญ ระบบแม่ กะเทย การครองอำนาจนำ ระบบอุปถัมภ์ กริมซี

Mother Clanship [Kathoeyes]: Art and Science of Hegemony in Kathoeyes

Thai Society

Wacharawuth Suesat and Watcharabon Buddharaksa

Abstract

This paper aims to analyze 'Mother Clanship' in Thai society through the concept of Gramsci's political-civil society. In addition, the authors scrutinize the Mother Clanship via a traditional notion of 'patronage system'. Research methodologies employed to conduct this paper include documentary research, in-depth Interviews, content analysis, and narrative techniques.

This paper finds that, firstly, Mother Clanship system in Thailand is based on both 'art' and 'science'-civil society and political society, such as the utilization of physical and mental *Kathoeyes'* space. Secondly, the Thai patronage system works similarly to the Mother Clanship in the Thai society. The difference just depends on the social context.

Keywords: Mother Clanship, *Kathoeyes*, Hegemony, Patronage System, Gramsci

1. บทนำ (Introduction)

ในสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เพศนอกขนบ” อย่างเกย์และกะเทย กลายเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกมองข้าม หรือไร้ตัวตนบนพื้นที่ทางสังคม ซึ่งในสำนวนภาษาของ ฌาคส์ ร็องซีแยร์ เรียกว่า “ส่วนที่ถูกนับที่จะไม่นับรวมให้เป็นส่วน” หรือ “การไร้จุดยืนของผู้เสียเปรียบ ผู้ถูกเก็บกดปิดกั้นจากสังคม” (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2551, น. 235-236; 2553, น. 8, 37-38; 2554, น. 18) จากมโนทัศน์ทัศน์ของฌาคส์ ร็องซีแยร์ ถือเป็นจุดเริ่มของการให้คำอธิบาย “กะเทย” ผ่านตัวตนที่ไม่ได้นับรวมให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยทั่วไป หรือหากมองกะเทยผ่านนโยบายสาธารณะและการเมือง เพศนอกขนบจะเป็น “ชายขอบ” เพราะนโยบายสาธารณะในขอบ (Policy by the books) เป็นเพียงเครื่องมือสำคัญของรัฐในการรักษาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มบุคคล มากกว่าที่จะเอื้อให้เกิดการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง ดังนั้นนโยบายสาธารณะกับการเมืองจึงเป็นเรื่องเดียวกันที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2550; มยุรี อนุมานราชชน, 2551)

การไร้พื้นที่ทางสังคมของกะเทย จึงนำมาซึ่งการรวมกลุ่ม และการตั้งชุมชนกะเทยบนพื้นที่พิเศษ (Invisible Space) ที่สมาชิกในกลุ่มเท่านั้น จึงจะสามารถเข้าถึงได้ ตัวอย่างเช่น พื้นที่หน้าอ้าง¹ หมอลำของกะเทยอีสาน กลายเป็นแหล่งรวบรวมกะเทยเพื่อพบปะพูดคุย และการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายที่มาเที่ยวงานหมอลำโดยปราศจากเงื่อนไขทางสังคม หรือชนบจารัตน์อันดีงามของสังคม เพราะหน้าอ้างหมอลำเป็นพื้นที่พิเศษ (พรเทพ แพรขาว, 2554) ภาพของพื้นที่กะเทยอีสาน กลายเป็นอำนาจชุดหนึ่งในการต่อรองอำนาจรัฐ หรือแม้กระทั่งการสร้างปรากฏการณ์ในโลกสังคมออนไลน์ จนกลายเป็นกระแสวัฒนธรรมประชานิยมของกะเทยอีสานที่ชื่อว่า “แพนเค้ก” ซึ่งเพจเช็กลิสต์² แพนเค้กได้รับความนิยมสูงสุดเพียงข้ามคืนด้วยจำนวนผู้เข้ามาถูกใจ (Like on Facebook) มากกว่า 1,000,000 รายบัญชี (Account) ความโดดเด่นของเพจดังกล่าวมักนำเสนอวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นอีสาน ภายใต้การเล่าเรื่องแบบ “กะเทยไต่บ้าน”² นับว่าเป็นการสถาปนาตัวตนและพื้นที่ให้แก่กะเทยอีสานผ่านโลกสังคมออนไลน์ และทำลายความเป็นชายขอบของสังคมได้โดยสิ้นเชิง (วัชรวิภา ธีธัญญ์, 2557)

การรวมกลุ่มหรือการสร้างเครือข่ายของกะเทย จึงมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของกะเทยในสังคมไทย ซึ่งการรวมกลุ่มของกะเทยนำมาซึ่งสิ่งที่เรียกว่า “คุณแม่ (Mother)” หรือ “ระบบแม่ (Mother Clanship)” เครือข่ายทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งรวมตัวกันเพื่อการช่วยเหลือ สงเคราะห์ ควบคุมจัดการพฤติกรรม และการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสของกะเทย จากการศึกษา พบว่า งานเขียนของ เปรมปริดา ปราโมช ณ อยุธยา (2546, น. 24) ได้กล่าวถึง “เจ้าหรือมามีผู้อาวุโสคอยควบคุมดูแลและเทยเด็ก”³ การเป็นแม่ในฐานะของกะเทยอาวุโสที่สถาปนาอำนาจขึ้นมา เพื่อใช้ในการควบคุมจัดการกับกะเทยที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกัน การจัดการกับกะเทยเด็กมีความหมายทั้งในเชิงบวก เช่น การดูแลเรื่องการแต่งหน้า การใช้จ่ายฮอร์โมน การตัดยกรวม และอื่นๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของกะเทย ส่วน

¹ พื้นที่บริเวณด้านหน้าเวทีการแสดงพื้นบ้าน “หมอลำ”

² กะเทยชนบทในภาคอีสานของประเทศไทย

³ คำเรียกกะเทยรุ่นหนึ่งด้วยความเอ็นดู

ความหมายในเชิงลบเป็นเรื่องของการใช้ความรุนแรงเพื่อการสังฆอน ควบคุม และห้ามปรามเมื่อกะเทยเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของกะเทยอาวุโส เช่น การตบตี ทะเลาะวิวาท นอกจากนี้ งานเขียนของ พรเทพ แพรขาว และเกษราวัลดี นิลวรางกูร (2552, น. 40-41) เกี่ยวกับ “ชีวิตและสุขภาพของกะเทยอีสานในคณะหมอลำ” สะท้อนวิถีชีวิตเรื่องพื้นที่ทางสังคมของกะเทย โดยการหยิบเอาพื้นที่หน้าอ้างหมอลำ ซึ่งเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกะเทยรุ่นพี่และกะเทยรุ่นน้อง ตัวอย่างของการเฝ้าดูพฤติกรรมกะเทยรุ่นพี่หน้าอ้างหมอลำ ช่วยให้กะเทยรุ่นน้องได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงของการเข้าสู่สนามหมอลำได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น จึงกล่าวได้ “ระบบแม่” เป็นเงื่อนไขหนึ่งซึ่งสร้างระบบอุปถัมภ์ เนื่องจากหากมองว่า กะเทยอาวุโส หรือกะเทยรุ่นพี่เป็น “ผู้อุปถัมภ์” นั้นหมายความว่า ความอาวุโสทำให้กะเทยรุ่นพี่มีอำนาจสถานภาพทางสังคม และอิทธิต่อการครอบงำกะเทยรุ่นน้องในฐานะ “ผู้รับอุปถัมภ์” ที่ต้องการความช่วยเหลือและการปกป้องดูแลจากกะเทยรุ่นพี่ ซึ่งในงานเขียนของ แอนโทนี ฮอลล์ แปลโดย ปรีชา คุณินทร์พันธุ์ (2539, น. 27-28) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ ได้กล่าวว่า ผู้อุปถัมภ์ให้ประโยชน์โดยหวังจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบของสินค้า ความภักดี การสนับสนุนทางการเมืองและบริการในรูปแบบต่างๆ จากผู้รับอุปถัมภ์ของตน ซึ่งระบบแม่ก็เช่นกัน การอุปถัมภ์ปรากฏขึ้นในทุกเครือข่ายของกะเทยในสังคมไทย

นอกจากนี้ การสถาปนาตัวตนของกะเทยที่เรียกว่า “ระบบแม่” เมื่อมองผ่านแนวคิดสนาม และทุนของปีแอร์ บูร์ดิเยอ พบว่า การสร้างสนามหนึ่งๆ และสถาปนาตัวตนเองขึ้นเป็นผู้นำสนาม หรือเป็นแม่บนพื้นที่ทางสังคมนั้น จะต้องมียอดประกอบที่เรียกว่าทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางสัญลักษณ์จึงจะสามารถสร้างอำนาจในการครอบงำสนามได้ ผ่านการใช้ความรุนแรงเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่ใช้กำลังเข้าต่อสู้กัน (ฐานิดา บุญวรรณ, 2557, น. 62-63) ข้อดีของสนามแบบบูร์ดิเยอ คือ อำนาจกระจายมาทุกทิศทางเพราะอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ทั้งจากกะเทยรุ่นพี่สู่กะเทยรุ่นน้อง หรือกะเทยรุ่นน้องสามารถต่อสู้ด้วยอำนาจเชิงสัญลักษณ์ได้เช่นกัน แต่เมื่อใช้ข้อมูลภาคสนามของการรวมกลุ่มกะเทยในสังคมไทยเข้ามามีพหุภาพแนวคิดดังกล่าว ทำให้เกิดช่องว่างขององค์ความรู้ในงานของบูร์ดิเยอที่ไม่สามารถอธิบายข้อมูลภาคสนามดังกล่าวได้อย่างครบถ้วน ตัวอย่างเช่น การใช้อำนาจเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพ ไม่สัมพันธ์กับปรากฏการณ์การสถาปนาตัวตนของการเป็น “แม่” ในสนามกะเทย เพราะการสถาปนาตัวตนจะต้องใช้กำลังเข้าควบคุมจัดการในบางสถานการณ์ของสนามกะเทยด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำข้อมูลภาคสนามของกะเทยในสังคมไทยซึ่งเป็นปรากฏการณ์เดียวกับข้างต้นมาพิจารณาใหม่ ผ่านแนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) ของกริมซี โดยใช้หลักการ 2 ประการ คือ ศิลปะและศาสตร์ของการใช้อำนาจนำ ประกอบด้วย การใช้พื้นที่ประชาชนสังคม (Civil Society) กับสังคมการเมือง (Political Society) ทั้งสองส่วนเป็นกลไกสำคัญในการเข้ายึดพื้นที่ทางจิตใจ และกำลังในการควบคุม เพื่อให้ประชาชนอยู่ภายใต้เงื่อนไขของรัฐ หรือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่นายทุนนิยมใช้การสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเอง ซึ่งการขับเคลื่อนทั้งสองแนวทางไปพร้อมกัน กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญ

ที่ทำให้ประชาชนหรือกลุ่มปัญญาชนไม่สามารถรวมตัว เพื่อสร้างอำนาจต่อต้านชนชั้นนำได้ เพราะความแนบเนียนของกลไกดังกล่าว ความสำเร็จของการสร้างอำนาจนำ จึงกลายเป็นหัวใจของการจัดการประชาชนให้อยู่ภายใต้กรอบของชนชั้นนำ หรือให้นายทุนใช้ในการผลิตความชอบธรรมให้แก่ตนเอง (Bates, 1975)

ตัวอย่างงานเขียนทางวิชาการที่นำเอาแนวคิดเรื่อง การครองอำนาจนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ Filc (2004) เขียนเรื่อง “ตัวบทของการแพทย์ระหว่างการแพทย์สมัยใหม่กับอำนาจนำ” โดยเขาเสนอว่า การแพทย์สมัยใหม่กับการครองอำนาจนำที่มุ่งสถาปนาคำอธิบายโรคใหม่ หวังเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสุขภาพอนามัยของประชาชนให้ดีขึ้น แต่ในมุมมองกลับกลายเป็นเพียงเครื่องมือของรัฐในการควบคุมประชาชน และเป็นกลไกสร้างความไม่เท่าเทียมทำให้เกิดขึ้นในสังคม ตัวอย่างโรคที่ถูกหยิบขึ้นมาในการอภิปรายความสำคัญของการสถาปนาความชอบธรรมของการแพทย์สมัยใหม่ คือ “โรคเอดส์” ในดินแดนตะวันออกกลาง ซึ่งการปล่อยให้ประชาชนติดเชื้อเอดส์เป็นจำนวนมากย่อมไม่ส่งผลดีต่อการเมืองหรือแม้กระทั่งความมั่นคงของรัฐ เพราะประชาชนเป็นกลไกหนึ่งที่รัฐใช้เป็นเครื่องมือในปฏิบัติการต่างๆ แต่เมื่อผู้ป่วยเอดส์มีสถานะเป็นคนไร้บ้าน อำนาจทางการแพทย์สมัยใหม่และการเมืองกลับปฏิเสธและเลือกปฏิบัติเพียงเพราะพวกเขามีความแตกต่างทางชนชั้น สัญชาติ เชื้อชาติ และเพศเท่านั้น

แม้กระทั่งการควบคุมสื่อ ในงานเขียนของ Altheide (1984) เรื่อง “อำนาจนำสื่อ และความล้มเหลวของโลกทัศน์ผ่านสื่อ” ซึ่งเบื้องต้นของสื่อสารมวลชนเป็นกลไกในการสร้างอำนาจนำให้ประชาชน แต่กลับถูกแทรกแซงจากอำนาจรัฐ เพียงต้องการให้สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือของรัฐในการสร้างอำนาจนำและสร้างตรรกะให้ประชาชนคิดอยู่ในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งประเด็นที่สื่อมักตกอยู่ภายใต้อำนาจนำของรัฐคือ (1) การนำเสนออุดมการณ์ของรัฐมากกว่าว่าชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน (2) นำเสนอข่าวที่แฝงอุดมการณ์อนุรักษนิยมมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับประชาชน และ (3) สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ดีต่ออเมริกาและสร้างภาพลบต่อประเทศโลกที่สาม และในงานเขียน Hall (2004) เรื่อง “การครองอำนาจนำเชื้อชาติในทางสังคมศาสตร์ กรณีประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” เสนอว่าความเป็นกลไกหนึ่งของชาติตะวันตกในการสถาปนาความชอบธรรมให้กับเผ่าพันธุ์ของตนเองให้สูงกว่าชนกลุ่มอื่น แล้วผลิตคำอธิบายเรื่องเชื้อชาติ เพื่อจำแนกความเป็นมนุษย์ ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน นับว่าเป็นการใช้อำนาจผ่านองค์ความรู้ที่สร้างความแนบเนียนให้แก่ผู้คนในสังคมโลกได้อย่างสมบูรณ์ และนำมาซึ่งปัญหาการเหยียดสีผิวและเชื้อชาติ

นอกจากนี้ ประเด็นของการพัฒนาแนวทางใหม่ ในวิถีคิดการต่อรองแบบ NGOs ของวัฒนธรรมการต่อต้านอำนาจนำในงานเขียนของ McSweeney (2014) เรื่อง “การไม่มีอยู่ของชนชั้น: วิฤตการ พัฒนา, องค์กรพัฒนาเอกชน และการนำแนวคิดการตอบโต้อำนาจนำไปใช้ในทางที่ผิด” ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของกริมส์ในประเด็นเรื่องอำนาจนำ และประชาชนสังคมที่ก้าวไม่พ้นพื้นที่ของอำนาจเดิมได้ แต่แล้ว NGOs กลายเป็นทางเลือกที่สร้างความวิฤตให้แกการพัฒนาเช่นกัน แม้ว่า “การต่อรอง” จะช่วยให้เห็นการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคมก็ตาม จากการนำเสนอข้างต้นเป็นเพียง

ตัวอย่างงานเขียนที่เลือกใช้ “อำนาจนำ” ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละบริบท จะเห็นได้ว่า “อำนาจนำ” เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีอยู่เพียงแค่ “การเมือง” แต่สามารถกระจัดกระจายไปในทุกแห่งหนได้อย่างแนบเนียน

ดังนั้น บทความนี้ จึงตั้งคำถามกับ “ศิลปะและศาสตร์การใช้อำนาจนำ” จากการสถาปนาตัวตนของกะเทยอาวูโสที่เรียกว่า “แม่” ผ่านวิถีคิดการครองอำนาจของกรรมชี่ และระบบอุปถัมภ์ของกะเทยในสังคมไทยว่าเป็นอย่างไร เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถทางด้าน “ศิลปะ” ในมิติของประชาสังคมหรือการชักจูง โน้มน้าว กล่อมเกล่าให้เกิดความยินดีพร้อมใจ และ “ศาสตร์” ในมิติของสังคมการเมืองหรือการใช้กำลังควบคุม (วัชรพล พุทธรักษา, 2557, น. 144-146) เพื่อวิเคราะห์หน่วยย่อยของกะเทยในสังคมไทย ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจภาวะการณ์อ่อนน้อมต่อตนเองของกะเทยรุ่นน้องที่แสดงต่อรุ่นพี่ได้อย่างชัดเจน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ศิลปะ-ศาสตร์การใช้อำนาจนำ สังคมการเมือง และประชาสังคมของกรรมชี่ ในประเด็นเรื่อง การครองอำนาจนำในวิถีคิด “ระบบแม่” ของกะเทยอาวูโส และเปรียบเทียบ “ระบบแม่” กับระบบอุปถัมภ์ของกะเทยในสังคมไทย

3. ศิลปะและศาสตร์การครองอำนาจนำ

การอธิบายศิลปะและศาสตร์ของการเมือง ปรากฏในหนังสืองานคัดสรรของกรรมชี่ ในช่วงปี ค.ศ. 1916-1935 (The Gramsci Reader Selected Writings 1916-1935) บรรณาธิการโดย Forgacs (Gramsci, 2000, pp. 225-229) ซึ่งเนื้อหาสำคัญที่ผู้เขียนยกขึ้นมาอธิบายคือ สงครามการยึดพื้นที่ทางความคิด⁴ (War of position) และสงครามขับเคลื่อนยึดพื้นที่⁵ (War of manoeuvre⁶) โดยงานเขียนของวัชรพล พุทธรักษา (2557, น. 144-146) อธิบายถึง สงครามขับเคลื่อนยึดพื้นที่ เปรียบเสมือนการใช้กำลังเข้าไปบีบบังคับ หรือการต่อสู้ในเชิงกายภาพที่รุนแรง ซึ่งมักจะก่อผลหรือประโยชน์ในระยะสั้น ส่วนสงครามการยึดพื้นที่ทางความคิด เป็นยุทธวิธีที่แทรกซึมกระบวนการคิด หรือบ่อนทำลายความคิด กลไกเชิงอุดมการณ์ ซึ่งใช้ระยะเวลาแต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสามารถยึดความคิดของประชาชนได้ (Sassoon, 1980, pp. 196-197; Simon, 1982, pp. 23-26; Egan, 2013) โดยผ่าน สถาบันทางการศึกษา ศาสนา และสื่อสารมวลชน

ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ศิลปะและศาสตร์ของการใช้อำนาจนำ โดยอธิบายผ่านสังคมการเมือง และประชาสังคม (Sassoon, 1999, pp. 45, 73) จะมีลักษณะคล้ายกับการยุทธวิธีสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด และสงครามขับเคลื่อนยึดพื้นที่ ในการอธิบายหมายของสังคมการเมือง ซึ่งวัชรพล พุทธรักษา

⁴ แปลความหมายตามภาษาของ วัชรพล พุทธรักษา, (2557).

⁵ แปลความหมายตามภาษาของ วัชรพล พุทธรักษา, (2557).

⁶ ภาษาของบรรณาธิการ David Forgacs, (2000) แปลว่า เคลื่อนที่ (Movement)

(2557, น. 126) กล่าวว่า เป็นการใช้กำลังทางกายภาพบังคับผ่านกลไกแห่งอำนาจในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้กำลังของทัพ การใช้กฎหมายควบคุมในรูปแบบต่างๆ ส่วนประชาสังคม เป็นการใช้อำนาจในเชิงกีดกีดร่อนอดุมการณด้วยการชักจูง โน้มน้าว หรือขัดเกลา เพื่อให้คนในสังคมยอมรับด้วยความยินยอมพร้อมใจ ดังตารางที่ 1

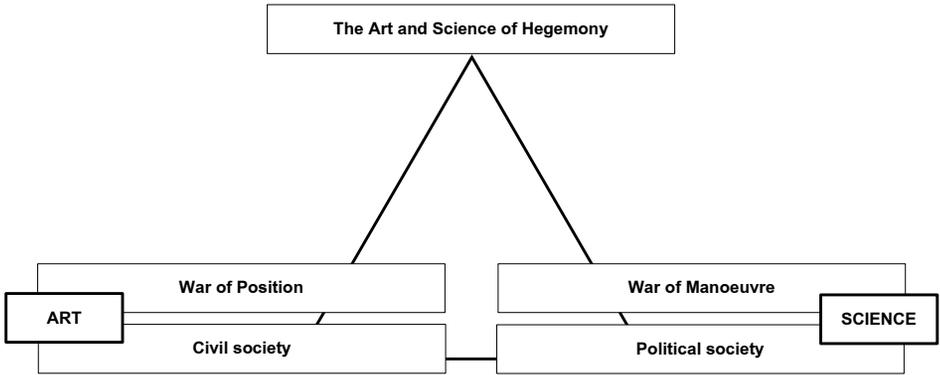
ตารางที่ 1 ศิลปและศาสตร์ของการครองอำนาจนำ

ลำดับที่	ประเด็น	การครองอำนาจนำ	
		ศิลป์	ศาสตร์
1	แนวคิด	- สงครามการยึดพื้นที่ทางความคิด	- สงครามขับเคี่ยวยึดพื้นที่
		- ประชาสังคม	- สังคมการเมือง
2	วิธีการ	การชักจูง โน้มน้าว และการขัดเกลา เน้นการกีดกีดร่อนอดุมการณ	การใช้กำลังบีบบังคับ ช่มชู้ และกดขี่ เน้นการต่อสู้เชิงกายภาพ
3	สถานภาพ	- ยินยอม - มั่นคงและยั่งยืน	- ชัดขึ้น ต่อต้าน - ไม่มั่นคง
4	ระยะเวลา	ใช้เวลานาน	ใช้เวลาสั้นๆ
5	ผลลัพธ์	ยึดครองได้	ยึดครองได้

นอกจากนี้ งานเขียน “Revolutionary Contradictions: Antonio Gramsci and the Problem of Intellectuals” ของคาราเบล (2557, น. 111, 115-120) ซึ่งถูกแปลภาษาไทยโดย สมบัติ พิศสะอาด และ สุรพงษ์ ชัยนาม อธิบาย “ประชาสังคม” ไว้ในภาคผนวก “อันโตนิโอ กรัมชี่ กับทฤษฎีความด้วยการครองความเป็นใหญ่” ว่าเป็นปริณทลของทุกสิ่งทุกอย่างที่ไร้อำนาจของรัฐผูกขาด หรือเรียกว่า ภาคเอกชนของรัฐนั่นเอง เป็นแหล่งรวมสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์ และวัฒนธรรม เป็นศูนย์ที่มาของกิจกรรม ศิลธรรม และปัญญาชน รวมทั้งเวทีการต่อสู้ในระดับอุดมการณ์ ซึ่งกรัมชี่มองว่า หากชนชั้นนำสามารถ ใช้ประชาสังคมเป็นเครื่องมือจะช่วยให้ครองอำนาจนำได้สมบูรณ์แบบ เพราะประชาสังคมเป็นเรื่องของการยินยอม ส่วนสังคมการเมือง เป็นเรื่องของการบีบบังคับ กดขี่ และเป็นแหล่งที่มีอยู่ของอำนาจรัฐแบบผูกขาด กลไกต่างๆ ของรัฐ เพื่อใช้ในการบังคับขู่เข็ญคนในสังคมการเมืองอยู่แล้ว

ดังนั้น การใช้อำนาจนำในการยึดพื้นที่ทางความคิด และการใช้ประชาสังคมในการชักจูง โน้มน้าว หรือขัดเกลานับว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการครองอำนาจนำในสนามหนึ่งๆ ได้อย่างแนบเนียนดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 กลไกของศิลปะและศาสตร์การครองอำนาจ

ที่มา: พัฒนาโดยผู้เขียน จากพื้นฐานแนวคิดการครองอำนาจของกรัมซี

แม้ว่าในหน่วยของศิลปะซึ่งประกอบด้วย สงครามยึดพื้นที่ทางความคิด และประชาสังคม จะเป็นกลไกที่แน่นอนกว่าการใช้หน่วยของศาสตร์ที่มุ่งใช้กำลังในเชิงกายภาพเข้าควบคุม แต่ทั้งสองศิลปะและศาสตร์จะต้องดำเนินการไปพร้อมกัน จึงจะทำให้การครองอำนาจประสบความสำเร็จ เพราะจุดอ่อนของการใช้ศิลปะ คือ จะต้องใช้ระยะเวลานาน ส่วนจุดอ่อนของศาสตร์ คือ มีระยะในการควบคุมที่สั้น ดังนั้น การผสานทั้งศิลปะและศาสตร์จะช่วยสร้างอำนาจในสังคมที่มั่นคงสถาพรได้

4. ระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์ในงานเขียนที่ได้รับความนิยม คือ “สังคมไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2416” ของ อคิน รพีพัฒน์ (2527, น. 112-125) นับว่าเป็นการบุกเบิกวงการศึกษาที่นำ “ระบบอุปถัมภ์” มาอธิบายความสัมพันธ์แปลกๆ ระหว่างนายกับไพร่ในสังคมไทยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งนายมักจะช่วยเหลือไพร่ของตนเองในการปกปิดความผิดบางประการ จนกระทั่งมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของนาย มิให้ปกป้องไพร่ในสังกัดเมื่อกระทำผิด ซึ่งนายทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นผู้นั่งคุมครองและให้ความช่วยเหลือไพร่ในทุกกรณี ทั้งการระงับคดีความข้อพิพาท หรือการช่วยให้ไพร่หนีการถูกเกณฑ์แรงงาน ซึ่งหน้าที่สำคัญของไพร่คือ การส่งส่วย และแรงงานไพร่ นั้นหมายความว่า การคุ้มครองจากนาย ไพร่จะต้องตอบแทนนายด้วยของกำนัล จำพวกของป่า ข้าว ปลา และผลไม้ หรือการใช้แรงงานในหน่วยการผลิตของนาย นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ในลักษณะของการตอบแทนอีกหลายรูปแบบ นั้นหมายความว่า การให้ความช่วยเหลือ ต่างก็ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์เป็นกลไกหนึ่งของ “ระบบอุปถัมภ์”

ดังนั้น องค์ประกอบสำคัญของการอุปถัมภ์คือ ผู้อุปถัมภ์ (Patron) หมายถึง บุคคลผู้มีอำนาจ สถานภาพ ฉันทานุวัติ และอิทธิพล คำนี้อาจเรียกนายจ้างหรือผู้สนับสนุนการจัดพิธีกรรมต่างๆ และแม้กระทั่งนักบุญของอุปถัมภ์ โดยที่บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจน้อยกว่า หรือเป็น “ผู้รับอุปถัมภ์ (Client)” ที่ต้องการความช่วยเหลือและการปกป้อง (ปรีชา คุณินทร์พันธ์, 2539, น. 27-28)

นอกจากนี้ ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล (2543, น. 98-101) ได้อธิบาย ระบบอุปถัมภ์ผ่านทัศนคติ ของ ชีรยุทธ บุญมี ที่สรุปลักษณะของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ หรือระบบอุปถัมภ์ในภาพรวมว่า ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุลของความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว และความสัมพันธ์ที่กว้างรอบ ด้าน การแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุล เกิดจากการที่ทรัพยากรในด้านต่างๆ ของสังคมกระจายและควบคุมไม่ เท่าเทียมกัน ผู้อุปถัมภ์จึงเป็นผู้ควบคุมหรือผู้ผูกขาดทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทำให้ชาวบ้าน ที่ไม่มีทรัพยากรดังกล่าว ต้องพึ่งพิงผู้อุปถัมภ์ เพื่อเข้าสู่การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้น เป็น การเริ่มต้นกระบวนการแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุลขึ้น จนในที่สุดชาวบ้านตกอยู่ในฐานะของผู้รับอุปถัมภ์ ภายใต้ความสัมพันธ์แบบทั้งสองฝ่ายจะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ผู้มีอุปถัมภ์จะต้องมีบริวารจำนวนมาก เพื่อ ดำรงสถานะทางสังคมไว้ให้ได้ นามานซึ่งผลประโยชน์ทางด้านอื่นๆ ต่อมา ในขณะเดียวกันผู้รับอุปถัมภ์จึง จำเป็นต้องพึ่งพานายมที่ลำบาก ผู้อุปถัมภ์สามารถสลัดทิ้งผู้ถูกอุปถัมภ์ได้ทุกเมื่อ แต่ผู้ถูกอุปถัมภ์จะไม่ ยอมทิ้งผู้อุปถัมภ์เด็ดขาด เว้นแต่เกิดสงครามแย่งชิงบริวารกันขึ้น

ในสังคมไทยปัจจุบันระบบอุปถัมภ์ยังคงกระจายอยู่ในวงราชการ ซึ่งมีลักษณะของการอุปถัมภ์ แบบไม่เป็นทางการระหว่างขุนนางในยุคที่แล้ว เป็นการมุ่งมันไปที่ความก้าวหน้าของตำแหน่งราชการ หรือรางวัลพิเศษในการขึ้นเงินเดือนในด้านของการรับอุปถัมภ์หรือลูกน้องในคำเรียกแบบไทยๆ ส่วน ผู้บังคับบัญชาหรือเจ้านายซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์ก็หวังการสนับสนุน ช่วยเหลือการงานเป็นพิเศษ ตลอดจน การบริการอื่นๆ (อคิน รพีพัฒน์, 2548, น. 75-78)

ตัวอย่างของการอุปถัมภ์ในสังคมไทย ปรากฏในงานเขียนของ รัชชชัย กฤตยาภิชาติกุล (2541) เรื่อง “การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย” ซึ่งการศึกษาดังกล่าวเลือก 5 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลทองสวัสดิ์ จังหวัดลำปาง, ตระกูลลิมปะพันธ์ จังหวัดสุโขทัย, ตระกูลอังกินันท์ จังหวัด เพชรบุรี, ตระกูลมาตติวงศ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และตระกูลจรัลมาต จังหวัดร้อยเอ็ด กระบวนการใน การสร้างทายาทคือ การลงสมัครรับเลือกตั้งคู่กันระหว่างบุคคลที่เป็นนักการเมืองกับบุคคลที่เป็นทายาท ทางการเมือง ส่วนกระบวนการเข้าสู่การเมืองของตระกูลการเมืองส่วนใหญ่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่ผ่านการเมืองระดับท้องถิ่นมาก่อน นอกจากนี้ ตระกูลนักการเมืองส่วนใหญ่มีพื้นฐานการเป็นนักธุรกิจและมีความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา กระบวนการสร้างทายาททางการเมืองแล้ว จะพบความทับซ้อนระหว่างเครือญาติและเครือข่ายของการ อุปถัมภ์ที่มุ่งรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มนักการเมือง มากกว่าจะอิงอยู่กับอุดมการณ์ทาง การเมือง หรือการสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

ในงานเขียนของ กชพร กันทะวงศ์ (2551) ศึกษาเรื่อง “ระบบอุปถัมภ์กับการก้าวเข้าสู่ตำแหน่ง นายกเทศมนตรี: กรณีศึกษาเทศบาลตำบล 3 แห่งในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่” จากการศึกษาพบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลในพื้นที่ ใช้ระบบอุปถัมภ์ในการหาเสียง ได้แก่ การใช้หัวคะแนน การสัญญาว่าจะให้ การโน้มน้าวด้วยวิธีการต่างๆ การใช้เงิน (การซื้อขายเสียง) และการข่มขู่ ซึ่งการข่มขู่มักใช้กลุ่มเครือญาติ อย่างไรก็ตาม การใช้ระบบอุปถัมภ์จึงเป็นกลไกสำคัญในการทำให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล

การศึกษาของ ธนกร แก้วชนะ (2553) เรื่อง “เครือข่ายอุปถัมภ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลควนพัง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดนครราชสีมา” ซึ่งเห็นถึงเครือข่ายระบบอุปถัมภ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลควนพัง มีระบบเครือญาติ ระบบพรรคพวกเพื่อนฝูง ระบบหัวคะแนน นักการเมืองท้องถิ่นระดับจังหวัด นักธุรกิจท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) โดยดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยการลงคะแนนเสียง ช่วยหาเสียง ซื้อเสียง ใช้อำนาจ บารมี อิทธิพล และเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่กระบวนการของระบบอุปถัมภ์ดังกล่าว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบการเลือกตั้ง เพราะเกิดการทุจริต และคอร์รัปชันทุกกระบวนการเลือกตั้ง และการทำงานในอนาคต

นอกจากนี้ การศึกษาเรื่อง “ระบบอุปถัมภ์ในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ” ของ ภาคภูมิ มุสิกกา (2554) อธิบายว่า การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจให้ความสำคัญกับระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบคุณธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร จากการศึกษายังชี้ให้เห็นว่ามีกลุ่ม “นักการเมือง” เข้ามามีบทบาทเหนือการโยกย้ายตำแหน่ง โดยข้าราชการตำรวจอาศัยเสนอตัวเข้าหานักการเมือง และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในลักษณะของการขอรับอุปถัมภ์ เพื่อให้ตนเองสามารถมีความก้าวหน้าในชีวิตข้าราชการ ปัญหาดังกล่าวเป็นการแทรกแซงการบริหารภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจากอำนาจอื่นๆ และขาดความเป็นอิสระในการตัดสินใจใดๆ

ตัวอย่างงานเขียนที่ได้อีกมานี้ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าเชิงลบของระบบอุปถัมภ์ที่ถูกนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ของการเลือกตั้ง หรือการสืบสายตระกูลของนักการเมืองในสังคมไทย ที่เคลือบแฝงไปด้วยผลประโยชน์จำนวนมหาศาล อย่างไรก็ตาม ระบบอุปถัมภ์ได้กลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” อันซึ่งได้ทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิดและสร้างประชาสังคม ในการโน้มน้าวให้เชื่อว่า “การอุปถัมภ์” ผิดลึกลงในระดับโครงสร้างทางสังคมไทยแล้ว

5. ศิลปะและศาสตร์ของ “ระบบแม่” ผ่านการครองอำนาจ

การศึกษาคำอธิบายของ “ระบบแม่” ยังไม่พบคำนิยามที่ชัดเจน หรือมีการศึกษาอย่างจริงจังในกลุ่มของเกย์และกะเทยศึกษา แต่พบรายละเอียดย่อยๆ ในงานวิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย ซึ่งผู้เขียนได้เกริ่นไว้ในส่วนนำแล้ว ในศิลปะและศาสตร์ของระบบแม่ จะเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของ “แม่” กะเทยอาวุโส กับ “ลูกสาว” กะเทยเด็ก หรือกะเทยรุ่นน้อง จากการศึกษาของ เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา (2546, น. 24) เรื่อง การช่วงชิงอัตลักษณ์ “กะเทย” ในงานคาบารेटโชว์ นับว่าเป็นเปิดพื้นที่

สนามนางโชว์ เพื่อให้เข้าถึงความซับซ้อนของลีลาชีวิตของกะเทยที่อยู่ในสังเวียนของวาทกรรมความงามกระแสหลัก ตัวอย่างสำคัญที่เป็นส่วนย่อยของการนำเสนอ “ระบบแม่” คือ

“ในแต่ละทีมก็จะมีเจ้หรือมามีผู้อาวุโสคอยควบคุมดูแลกะเทยเด็ก [คำเรียกกะเทยรุ่นน้องด้วยความเอ็นดู] หรือลูกๆ เปรียบเสมือนผู้คุมบังเหียนคอยควบคุมทั้งเรื่องระเบียบการเลือกเพลงแสดง ความเข้มข้นของสีสันทนใบหน้าเมื่อถูกส่องด้วยสปอตไลท์และเรื่องอื่นอีกรอบด้าน ส่วนใหญ่แล้วเจ้ทั้งหลายในแต่ละทีมจะรู้จักกันในฐานะผู้ร่วมงานกันมาก่อนที่จะแยกกันทำงานโชว์กระจายไปในแต่ละสถานประกอบการ กะเทยเด็กในฐานะลูกสาวของเจ้ หรือมามีจะให้ความเคารพและเกรงอกเกรงใจต่อมามี...”

เมื่อวิเคราะห์บริบทของคำว่า “เจ้” “มามี” “ผู้อาวุโส” ทั้งสามคำสะท้อนความเป็นแม่ของกะเทย เพราะคำเรียกเหล่านี้ กะเทยเด็กมักใช้เรียกกะเทยอาวุโส นั้นหมายความว่า “แม่” จะทำให้ในการดูแลกะเทยเด็กที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกัน เพื่อให้ได้รับความสะดวกสบาย และ “แม่” จะคอยเป็นผู้อบรมสั่งสอน และถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิต ซึ่งในมิติของการสั่งสอน การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการดูแลเอาใจใส่กะเทยเด็ก เป็นเรื่องของ “ทำสงครามยึดพื้นที่ความคิด” แต่ขณะเดียวกัน เมื่อกะเทยเด็กไม่ปฏิบัติตามความคาดหวังของ “แม่” พวกเขาเหล่านั้น จะได้รับการลงโทษด้วยการตบตี หรือขับไล่ออกจากเครือข่ายหนึ่ง ๆ ซึ่งสะท้อนผ่านการบอกเล่าของ “น้องเอ”⁷ [ผู้ให้สัมภาษณ์] นักแสดงคาบาเรต์โชว์ กล่าวว่

“การลงโทษกะเทยเด็ก โดยเฉพาะกะเทยที่ไม่สัมมาคารวะ เป็นการลงโทษที่ขอบธรรมสำหรับสังคมนะแม่ แม้ว่าจะไม่รู้จักกัน แต่หากไม่เคารพ การตบตีเป็นวิธีที่ช่วยให้กะเทยเด็กเหล่านั้นรู้สึกสำนึกได้บ้าง หรืออาจส่งสัญญาณเตือนด้วยการมองด้วยหางตา”

ลักษณะของการควบคุมกะเทยเด็กโดยใช้กำลัง ผู้เขียนมองว่า เป็นเรื่องของ “สงครามขับเคี่ยวยึดพื้นที่” ซึ่งเป็นไปได้ยากที่การสถาปนาตนเองและเข้าควบคุมกะเทยในวงสังคมนั้นได้ หากจะใช้เพียงการโน้มน้าว ดูแลเอาใจใส่ หรืออบรมสั่งสอนในรูปแบบเดียวกับสงครามยึดพื้นที่ความคิด อย่างไรก็ตาม น้องเอได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเป็นกะเทยเด็กที่ดีว่า

“สังคมนะแม่ค่อนข้างแคบ การที่ไม่มีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่ จะทำให้ไม่มีใครช่วยเหลือ เราได้พยายามลำบาก แต่เจอผู้ใหญ่กว่าก็ยกมือไหว้ ทักทาย หรือส่งรอยยิ้มให้ผู้ใหญ่เขาก็เอ็นดู น่าจะเป็นมิตรมากกว่าการเซดใส่⁸ หรือจิกด้วยหางตา...”

⁷ น้องเอ [นามสมมติ], สัมภาษณ์เมื่อ 25 มีนาคม 2558

⁸ อาการบดหน้าใส่กะเทยรุ่นพี่ หรือทำเป็นไม่สนใจกะเทยรุ่นพี่

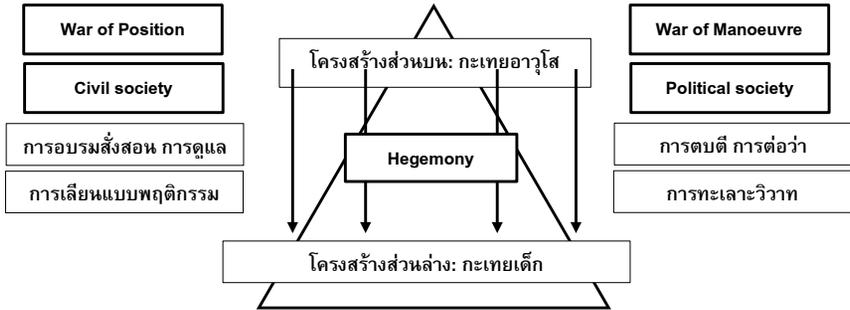
จากทัศนคติของน้องเอ แสดงให้เห็นถึงการทับซ้อนของระบบอุปถัมภ์ในกลไกการควบคุมกะเทยเด็ก เพื่อให้เกิดความยินยอมต่ออำนาจของกะเทยอาวุโส ซึ่งความอ่อนน้อมจะเป็นทุนทางสังคมในการสร้างเครือข่ายระบบแม่ และได้รับการช่วยเหลือเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์เลวร้ายได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ งานวิจัยของ พรเทพ แพรชาว และเกษราวัลณ์ นิลวรางกูร (2552, น. 40-41) เรื่อง “ชีวิตและสุขภาพของกะเทยอีสานในคณะหมอลำ” ได้อธิบายความหมายของเครือข่ายระบบแม่ หรือระบบของการดูแลกะเทยรุ่นพี่ รุ่นน้องว่า

“กะเทยอีสานจะมาพบปะกันในลานแสดงหมอลำ... กลุ่มกะเทยรุ่นพี่จะสอนกิจกรรมชีวิต เรื่องความรักความชอบผู้ชาย หรือกะเทยน้อย (เด็ก) บางคนจะเรียนรู้ด้วยการเฝ้ามอง กิจกรรมกะเทยรุ่นพี่ในลานแสดงหมอลำ... ภายในกลุ่มกะเทยด้วยกันจะสอนกิจกรรมมิติทางเพศวิถี (Sexuality) โดยวิธีการเล่าสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นว่า ความรัก ผู้ชายกับกะเทย ไม่มีวันเกิดขึ้นได้...”

จากข้อความข้างต้น ได้ตัดตอนมาจากการประเด็นเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในพื้นที่หน้าอ้างหมอลำ ซึ่งสะท้อนเห็นถึงกระบวนการทำสงครามการยึดพื้นที่ทางความคิด เพราะกะเทยเด็กบางรายเรียนรู้พฤติกรรมของกะเทยรุ่นพี่ผ่านการเฝ้ามองปรากฏการณ์ นั้นหมายความว่า นอกจากการสั่งสอน อบรม และถ่ายทอดประสบการณ์แล้ว ความต้องการภายในจิตใจของกะเทยเด็กกลับเป็นปัจจัยหนึ่งที่นำตัวตนเข้าไปสู่สนามของสงครามการยึดพื้นที่ทางความคิดเช่นกัน ดังนั้น หากมองว่า “ระบบแม่” เป็นเครือข่ายชนิดหนึ่ง ที่สร้างขึ้นมาผ่านการสถาปนาอำนาจของผู้ที่อาวุโสกว่าได้โดยชอบธรรม จึงกล่าวได้ว่ากะเทยที่อาวุโสกว่าจึงเป็น “แม่” ได้โดยทันทีเช่นกัน แต่ความสมบูรณ์ของการเป็นแม่จะต้องอาศัยกลไกของสงครามการยึดพื้นที่ทางความคิดและกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีความแนบเนียน ผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต คำสั่งสอน และการดูแลเอาใจใส่ของแม่ที่มีต่อลูกๆ ดังภาพ

ภาพที่ 2 กลไกของศิลปะและศาสตร์ของ “ระบบแม่” ผ่านการครองอำนาจนำ

ที่มา: พัฒนาโดยผู้เขียน จากพื้นฐานแนวคิดการครองอำนาจนำของกรัมซี

ดังนั้น การอธิบายความสัมพันธ์ของเครือข่ายระบบแม่ กับศิลปะและศาสตร์ของการครองอำนาจนำ ยังไม่สามารถอนุมานได้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่จากกลไกข้างต้น เมื่อมองว่า “กะเทยอาวุโส” เป็นโครงสร้างส่วนบนของสังคมหนึ่งๆ การใช้สงครามการยึดพื้นที่ทางความคิด และประชาสังคม ผ่านการดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนของแม่กะเทย หรือการเลียนแบบพฤติกรรมกะเทยรุ่นพี่ในพื้นที่หมอลำ ตลอดจนพฤติกรรมการอ่อนน้อมต่อตน เมื่อเจอรุ่นพี่กะเทยแล้วยกมือไหว้ ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจเป็นความสำเร็จของการครองอำนาจนำในการผลิตรูปแบบของการอยู่ร่วมกันในสังคมของกะเทย แม้ว่าจะไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่พฤติกรรมดังกล่าวกลับได้รับการตอบสนองทันที ส่วนสงครามขับเคี่ยวยึดพื้นที่ และสังคมการเมือง จะถูกหยิบขึ้นมาใช้ถูกต่อเมื่อเกิดภาวะการณ์แข็งเมืองหรือการต่อต้านรัฐ (กะเทยอาวุโส) นั่นหมายความว่า การลงโทษตามแบบจารีตของกลุ่มกะเทย ด้วยการใช้กำลังตบตี เป็นความชอบธรรมในวิธีการใช้กฎระเบียบทางสังคมของกะเทย การลงโทษจะเป็นปราบปรามเพื่อให้กะเทยเด็กยอมรับอำนาจรัฐ หรืออำนาจนำของกะเทยอาวุโส แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นเพียงระยะสั้นในการควบคุมก็ตาม

6. ระบบแม่กับการอุปถัมภ์ในสังคมกะเทยไทย

การอุปถัมภ์กะเทยในสังคมไทยผ่านการเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวกับการดูแลความสงบเรียบร้อยบริเวณถนนคนเดิน (Walking Street) เมืองท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2557 ผู้เขียนได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษา “การค้าประเวณีของกะเทยในเมืองท่องเที่ยวยามค่ำคืน” จึงทำให้ผู้เขียน เลือกใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการอุปถัมภ์ของกะเทยในสนามโสเภณี

การค้าประเวณีบริเวณถนนคนเดินในเมืองท่องเที่ยว กลายเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงระดับโลก ในทางลบ หรือมีการขนานนามว่า “เป็นเมืองที่น่าแตก⁹มากที่สุดในโลก¹⁰” ในบางส่วนของพื้นที่ กลายเป็นแหล่งทำมาหากินของ “กะเทย” ในฐานะ “โสเภณี” ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า การขายบริการทางเพศของกะเทยจะไม่สามารถกระทำได้โดยอิสระ การขายบริการทางเพศจะผูกขาดกับระบบแม่ใหญ่ หรือกะเทยที่คอยจัดการเบ่งรายได้จากการค้าประเวณี ส่งส่วยให้กับทางหน่วยงานที่ทำธุรกิจ หรือหน่วยราชการที่มีอำนาจในพื้นที่ดังกล่าว ทุกๆ เดือนกะเทยแม่เล้าจะมาดูความเรียบร้อย และเข้ามาส่งส่วย ตลอดจนเจรจาเพื่อให้เปิดช่องทางในการค้าประเวณีเพิ่มขึ้น

โสเภณีกะเทยในสังกัดของแม่เล้ากะเทยจะได้รับการคุ้มครองและดูแลปกป้องกันจากเจ้าหน้าที่ทางราชการและกลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ ส่วนสิ่งที่แม่เล้ากะเทยได้รับตอบแทน มักเป็นของกำนัล เช่น เงิน ทรัพย์สิน บริวาร อิทธิพล เมื่อวิเคราะห์ผ่านความหมายของ “ระบบอุปถัมภ์” แม่เล้ากะเทยมีฐานะเป็น “ผู้อุปถัมภ์” ที่มีอำนาจ ทรัพยากร และสามารถปกป้องดูแลโสเภณีกะเทยได้ ส่วนโสเภณีกะเทยที่ยอมจำนนต่ออำนาจของแม่เล้า จะอยู่ในฐานะของการเป็น “ผู้รับการอุปถัมภ์” ที่จะต้องส่งส่วย และจงรักภักดีต่อแม่เล้ากะเทยด้วย “ความกตัญญู”

ภาพที่ 3 กลไกการอุปถัมภ์ในวงจรการค้าประเวณี

ที่มา: พัฒนาโดยผู้เขียน จากข้อมูลภาคสนาม

ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน จากแผนภาพที่ 3 แสดงถึงการอุปถัมภ์ซ้อนอุปถัมภ์ระหว่างโสเภณีกะเทย แม่เล้ากะเทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ จะเห็นได้ว่า “แม่เล้ากะเทย” ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้อุปถัมภ์โสเภณีกะเทย และขณะเดียวกันยังมีหน้าที่เป็นผู้รับการอุปถัมภ์จากหน่วยงานที่

⁹ ความถี่และจำนวนครั้งของการหลั่งน้ำอสุจิขณะร่วมเพศ

¹⁰ ทศนคติของคุณบี [นามสมมติ], สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2558

เกี่ยวข้องกับกล่าวอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็น “ความสัมพันธ์ที่เหนือกว่า” แม่เล้ากะเทยในฐานะผู้รับการอุปถัมภ์จะต้องส่งของกำนัลจำพวกเงิน และทรัพย์สินมีค่า ตลอดจนจนการบริการที่ดีต่อผู้อุปถัมภ์ เพื่อรักษาฐานการดำรงชีพของตนเองเอาไว้ แต่การอุปถัมภ์ระหว่างแม่เล้าและหน่วยงานที่ “ได้รับผลประโยชน์ไม่ได้เชื่อมความสัมพันธ์ผ่านระบบคิดแบบ “ความกตัญญู” แต่ส่งผ่านการต่อรองเดิมพัน เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีคามแตกต่างจากความสัมพันธ์ “ระดับแม่เล้า” ที่สะท้อนความเป็น “ระบบแม่” ในสังคมโสเภณีกะเทยที่เชื่อมความสัมพันธ์ด้วยความ “กตัญญู” แสดงให้เห็นถึงการทำงานของ “สงครามการยึดพื้นที่ทางความคิดและประชาสังคม” ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ดังนั้น หากนำกรอบการอุปถัมภ์มามองว่า “ธุรกิจมืด” อย่างการค้าประเวณี กลายเป็นการให้คุณค่าในเชิงลบต่อเรื่องระบบอุปถัมภ์ทันที ทั้งที่ระบบอุปถัมภ์เอื้อต่อประโยชน์ในเชิงการท่องเที่ยว และสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่เมืองท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การทำหน้าที่แม่เล้ากะเทยนับว่าเป็นกลไกหนึ่งของเครือข่ายระบบแม่ แต่เพียงถูกจัดวางไว้ในตำแหน่งที่แตกต่าง และกระบวนการจัดการควบคุมกะเทยโสเภณีอาจแตกต่างกันไปด้วย

ส่วนกะเทยโสเภณีที่ขายบริการทางเพศโดยปราศจากสังกัด หากเกิดข้อพิพาทกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ประจำสถานบริการ จะไม่ได้รับการคุ้มครองเนื่องจากไม่มีแม่เล้ากะเทยคอยให้การดูแล อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2557 พบกรณีทำร้ายร่างกาย “น้องกั้ง”¹¹ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก เธอเข้ามาขายบริการทางเพศ โดยไม่ได้อยู่ในสังกัดของแม่เล้ากะเทย เหตุการณ์ข้อพิพาทเกิดขึ้นเมื่อตำรวจท่องเที่ยวเดินลาดตระเวน เพื่อค้นหารการค้าประเวณีของกะเทย ซึ่งขณะนั้นน้องกั้งไม่สามารถวิ่งเข้าไปหลบในสถานบริการได้ เธอจึงถูกจับในข้อหาเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน พร้อมกับเสียค่าปรับ 1,000 บาท แต่เหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้น เมื่อเธอพยายามขัดขืนไม่ยอมมอบบัตรประชาชนให้แก่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการต่อสู้กันขึ้น โดยเธอพยายามที่จะบอกว่า ไม่อยากให้อัยบัตรประชาชน เพราะจะถูกปรับในราคา 10,000 บาท เธอจึงต่อรองและเกิดทะเลาะวิวาท น้องกั้งได้รับบาดเจ็บ แต่ไม่สามารถไปแจ้งความได้ เนื่องจากเธอจะถูกดำเนินคดีขัดขืนการจับกุม เธอจึงยอมที่จะหนี และขอบัตรประชาชนคืน โดยการจ่ายเงิน 10,000 บาท เพื่อให้เรื่องทั้งหมดยุติลง จากเหตุการณ์ของน้องกั้ง ชี้ให้เห็นว่า การไม่มีสังกัด หรือการไม่ได้รับการอุปถัมภ์จากแม่เล้ากะเทยที่อิทธิพลในสังคมเมืองท่องเที่ยว เมื่อเกิดข้อพิพาท เธอจะไม่ได้รับอภิสิทธิ์ในการคุ้มครองและไม่สามารถต่อรองอำนาจของกลุ่มอิทธิพลต่อไปเรื่อยๆ

จากตัวอย่างข้อมูลภาคสนาม ความทับซ้อนระหว่างระบบแม่กับระบบอุปถัมภ์เป็นกลไกที่ทำงานไม่แตกต่างกัน หรืออาจอนุมานได้ว่า ระบบแม่เป็นการผลิตคำเรียกใหม่ เพื่อให้ไม่ซ้ำกับระบบอุปถัมภ์เดิม ตามจารีตของสังคมกะเทยไทย อย่างไรก็ตาม การมีมูลนายให้สังกัดเป็นข้อดีของการต่อรองกับอำนาจมืดในสังคม จากการนำเสนอกรณีของน้องกั้ง สะท้อนให้เห็นว่า “วิธีคิดอุปถัมภ์” ในสังคมปัจจุบันไม่ได้แตกต่างจากระบบสังกัดมูลนายในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์แต่อย่างใด เพียงแต่มีการปรับปรุงใหม่ให้สวยงาม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น ดังนั้น เมื่อนำระบบแม่

¹¹ น้องกั้ง [นามสมมติ], สัมภาษณ์เมื่อ 30 มกราคม 2558

และระบบอุปถัมภ์มาเปรียบเทียบในเชิงของความหมายและกลไกการทำงาน พบว่าทั้งสองระบบมีลักษณะที่คล้ายกัน หรืออาจอนุมานได้ว่าเป็นกลไกเดียวกัน

7. บทสรุป

การทำความเข้าใจกะเทยในฐานะของบุคคลที่ทำให้หายไปในพื้นที่สาธารณะ กลายเป็นประเด็นที่นำมาต่อยอดในการอธิบายการสร้างเครือข่าย หรือชุมชนกะเทยในสังคมไทยผ่าน “ระบบแม่” และการสร้างอำนาจนำ โดยนำกรอบการอธิบายผ่านการทำสงครามการยึดพื้นที่ทางความคิด สงครามขับเคื้อนยึดพื้นที่ สังคมการเมือง และประชาสังคมของกริมซี่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงศิลปะและศาสตร์การครองอำนาจนำของกะเทยอาวุโสที่สถาปนาตัวตนขึ้นมาในระบบแม่ เพื่อควบคุมและจัดการกะเทยเด็กที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมกะเทย โดยผ่านกระบวนการต่างๆ จากการวิเคราะห์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้นำสนาม หรือเป็นแม่ของเครือข่ายกะเทยหนึ่ง ๆ จะต้องเป็นผู้ที่ใช้ศิลปะและศาสตร์ของการครองอำนาจนำให้เหมาะสมตามยุทธศาสตร์ที่กริมซี่ได้อธิบายไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อนาระบบแม่มาวิเคราะห์ผ่าน “ระบบอุปถัมภ์” โดยพิจารณาในเชิงความหมายและกลไกการทำงาน พบว่า ทั้งสองระบบมีความคล้ายกัน หรืออาจเป็นระบบเดียวกัน เพียงแตกต่างกันในบริบทของคำเรียกเท่านั้น การนำเสนอข้อมูลภาคสนามในพื้นที่เมืองท่องเที่ยวยามค่ำคืนเป็นตัวอย่างประกอบที่จะช่วยให้เห็นการใช้ระบบอุปถัมภ์ในธุรกิจมืดที่สร้างรายได้จำนวนมหาศาลให้แก่เมืองท่องเที่ยว

ดังนั้น การครองอำนาจนำของกริมซี่ เป็นเจตสีของปรากฏการณ์ทางสังคมที่สามารถนำมาทำความเข้าใจประเด็นเรื่องเพศ (Sex) เพศสภาพ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality) ของการศึกษาเกย์กะเทยได้ โดยเฉพาะการนำมุมมองของศิลปะและศาสตร์ของการเมืองมองผ่านสังคมกะเทยในฐานะรัฐหนึ่ง ที่ไม่มีพื้นที่ทางกายภาพ แต่กลับอยู่บนพื้นที่ของการจินตนาการ ที่สามารถเข้าถึงได้เพียงสมาชิกที่เป็นกะเทยเท่านั้น ซึ่งการใช้คำอธิบายเกี่ยวกับการครองอำนาจนำ ดังงานเขียนของ (Altheide, 1984; Filc, 2004; Hall, 2004; McSweeney, 2014) ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นับว่าเป็นการสร้างพื้นที่ใหม่และเปิดหน้าต่างบานใหม่ในการทำความเข้าใจกะเทยผ่านมุมมองของกริมซี่ และระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- กชพร กันทะวงษ์. (2551). *ระบบอุปถัมภ์กับการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรี: กรณีศึกษาเทศบาลตำบล 3 แห่งในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย.
- คาราเบล, เจอโรมี. (2557). *ความขัดแย้งของการปฏิบัติ: อันโตนิโอ กรัมสกี กับปัญหาของปัญญาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). แปลโดย สมบัติ พิศระอาด. กรุงเทพฯ: Text.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2551). *ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2553). *ความคิดทางการเมืองของมาคส์ ร็องซีแยร์*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). *แนะนำสกุลความคิดหลังโครงสร้างนิยม*. กรุงเทพฯ: สมมติ.
- ฐานิดา บุญวรรโณ. (2557). ปีแอร์ บูร์ดิเยอ กับความรุนแรงเชิงสัญลักษณ์ รำลึก 12 ปี แห่งการจากไปของปีแอร์ บูร์ดิเยอ (1930-2002). *วิชาษา*, 7(8), 59-70.
- ธนากร แก้วชนะ. (2553). *เครือข่ายอุปถัมภ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลควนพั่ง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- ธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล. (2541). *การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ปรีชา คูวินทร์พันธุ์ และอมรา พงคาพิชญ์ (บรรณาธิการ). (2539). *ระบบอุปถัมภ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. (2546). *การช่วงชิงอัตลักษณ์ “กะเทย” ในงานคาบาเรต์โชว์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พรเทพ แพรขาว และเกษราวัลณ์ นิลวรางกูร. (2552). *ชีวิตและสุขภาพของกะเทยอีสานในคณะหมอลำ* (รายงานผลการวิจัย). ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรเทพ แพรขาว. (2554). *กะเทยชื่อแดงกว่ากับวิถีคิดเรื่องเพศในท้องถิ่นอีสาน*. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2557, จาก www.ssa.ipsr.mahidol.ac.th/Sexuality/index.php?option...
- ภาคภูมิ มูลิกา. (2554). *ระบบอุปถัมภ์ในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2551). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: ธรรมกลการพิมพ์.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2557). *บทสำรวจความคิดทางการเมืองของ อันโตนิโอ กรัมสกี*. กรุงเทพฯ: สมมติ.
- วัชรวุฒิชัย ชื่อสัตย์. (2557). *เพจเช็กส์ซี่ แฟนเด็ก: วัฒนธรรมประชานิยม กับพื้นที่กะเทยชนบทอีสาน*. ใน *บทคัดย่อ การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ เวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย ครั้งที่ 8 “มนุษยศาสตร์ที่แปรเปลี่ยนในโลกที่เปลี่ยนแปลง”* (หน้า 115). เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2550). *นโยบายสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล. (2544). *อยู่อย่างไพร่: ระบบพื้นฐานในสังคมไทยสมัยจารีต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2527). *สังคมไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2325-2416* (พิมพ์ครั้งที่ 2). (ประกายทอง สิริสุข, ม.ร.ว. และพรณี ฉัตรพลรักษ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (ผู้ปรากฏา). (9 มีนาคม 2548). ระบบอุปถัมภ์กับการพัฒนาสังคม: ด้านหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย. ใน *ปาฐกถาพิเศษ ป่วย อังภากรณ์ ครั้งที่ 9* (หน้า 53-100). กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Altheide, D. L. (1984). Media Hegemony: A Failure of Perspective. *The Public Opinion Quarterly*, 48(2), 476-490.
- Bates, T. R. (1975). Gramsci and the Theory of Hegemony. *Journal of the History of Ideas*, 36(2), 351-366.
- Egan, D. (2013). Rethinking War of Maneuver/War of Position: Gramsci and the Military Metaphor. *Critical Sociology*, 0(0). 1-18. [DOI: 10.1177/0896920513480222]
- Filc, D. (2004). The Medical Text: Between Biomedicine and Hegemony. *Social Science & Medicine*, 59(2004), 1275-1285.
- Gramsci, A. (2000). The Art and Science of Politics. In Forgas, D. (ed.), *The Gramsci Reader: Selected Writings, 1916-1935* (pp. 222-245). New York: New York University Press
- Hall, R. E. (2004). Race as Social Science Hegemony: A Note on Southeast Asian Populations. *The Social Science Journal*, 41(2004), 465-470.
- McSweeney, J. (2014). The Absence of Class: Critical Development, NGOs and the Misuse of Gramsci's Concept of Counter-Hegemony. *Progress in Development Studies* 14, 3(2014). 275-285.
- Sassoon, A. S. (1980). *Gramsci's Politics*. London: Croom Helm.
- Sassoon, A. S. (1999). *Gramsci and Contemporary Politics: Beyond Pessimism of the Intellect*. London: Routledge.
- Simon, R. (1982). *Gramsci's Political Thought: An Introduction*. London: the Camelot Press.

ข้อมูลการสัมภาษณ์

คุณบี [นามสมมติ], (25 มกราคม 2558). *สัมภาษณ์*. ผู้อำนวยการ. มูลนิธิของสาวประเภทสอง.

น้องกั้ง [นามสมมติ]. (30 มกราคม 2558). *สัมภาษณ์*. นักศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี.

น้องเอ [นามสมมติ], (25 มีนาคม 2558). *สัมภาษณ์*. นักแสดงคาบาเรต์โชว์.